

Luontoselvityksen tilaaminen ekologista kompensaatiota varten

Päivi Salo

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Miksi luontoselvitys?

- Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on mahdollista, jos suunnitellun muutoksen kohteena olevan alueen luonnonarvot tunnistetaan ajoissa
- **Ekologisessa kompensaatiossa** luontoselvitys tarvitaan luonnonarvojen tilan määrittämiseksi
 - ✓ heikentyvällä alueella ennen heikennystä
 - ✓ hyvitysalueella ennen hyvittäviä toimenpiteitä

Tavoitteena riittävä luontoselvitys

Luku 4

Kyseiseen tilanteeseen ja tarpeeseen nähden **riittävä** luontoselvitys

- Kattava **raportti** luontoselvityksestä
- **Luonnonarvot** esitetty selkeästi
- Sisältää **arvottamisen ja suositukset**
- Kuvaa myös **epävarmuudet**

- Oikein mitoitettu **työsuunnitelma**
- Asiantuntevat **tekijät**
- Tarpeelliset **taustatiedot**
- Oikea-aikaiset **maastotyöt** ja asianmukaiset **menetelmät**

Hankkeen tai suunnitelman ja alueen luonnonpiirteiden kannalta **riittävä tarjouspyyntö**

Riittävän tarjouspyynnön ydinkysymykset (1/2)

1. Miten laajalla alueella luontoselvitys tehdään?
2. Mitä luonnonarvoja selvitetään?
3. Mikä on oikea ajankohta näiden luonnonarvojen selvittämiseen?
4. Millä perusteilla selvityksen tekijä valitaan?

Kuva: Päivi Salo

Riittävän tarjouspyynnön ydinkysymykset (2/2)

1. Miten laajalla alueella luontoselvitys tehdään?
2. Mitä luonnonarvoja selvitetään?
3. Mikä on oikea ajankohta näiden luonnonarvojen selvittämiseen?
4. Millä perusteilla selvityksen tekijä valitaan?

Kuva: Päivi Salo

Miten ekologisen kompensaaion suunnittelu vaikuttaa... heikennettävällä alueella selvitysalueen rajaamiseen?

Luvut 4,
9 ja 10

- Selvitysalueen rajaaminen kuten tavallisestikin, vaikutusalueen mukaan
 - ✓ Selvitys suunnitetaan etenkin niille alueille, joille suunnitellaan olennaisia alueidenkäytön muutoksia
 - ✓ **Kaava-alue tai hankealue \neq selvitysalue**, joka tulisi rajata toiminnasta aiheutuvien vaikutusten mukaan (vaikutusalue)
 - ✓ tarvitaan käsitys suunnitelman ominaisuuksista ja vaikutuksista
 - ✓ erilaiset vaikutustyyppit, erilaiset vaikutusten kohteet
- Esim. kaavaa laadittaessa arvioitava merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset; vrt. LSL

Kuva: Päivi Salo

Miten ekologisen kompensaaion suunnittelu vaikuttaa... heikennettävällä alueella selvitettäviin luonnonarvoihin?

Luku 5

- Selvitetään kaikki luonnonarvot, jotka muutenkin selvitettäisiin
 - ✓ erityisesti huomioitavat luontotyypit ja lajit
 - ✓ muut huomioitavat luonnonarvot
 - ✓ ekologiset verkostot
- Määritellään, että selvityksessä on sovellettava luonnonarvojen tilan arvioinnissa kullekin luontotyyppiryhmälle laadittuja ekologisen tilan mittareita
 - ✓ koko alueen kuviointi
 - ✓ lajeille ei vastaavaa ohjeistusta vaan tapauskohtainen arviointi

Kuva: Päivi Salo

Luonnonarvojen tilan arvioinnin terminologiaa

- Luontoselvityksessä tulisi kuvailla
 - ✓ luontotyyppiesiintymän ekologista laatua – miten **hyvää tilaa osoittavat** rakenteen ja toiminnan piirteet toteutuvat (ks. Luopasoppaan luku 6 ja liite 3)
 - ✓ lajin elinympäristön laajuutta, laatua ja kytkeytyvyyttä
 - ✓ Nämä osana esiintymän merkittävyyden arviointia ja edelleen kohteiden arvottamista (luku 7)
- Kompensaatioasetus tarkoittaa luonnonarvojen tilan arviointia – **luontotyyppin** tila arvioidaan luontotyyppiryhmien **ominaispiirteiden** avulla
 - ✓ ensi- ja toissijaiset ominaispiirteet
 - ✓ asiantuntijatyössä nimellä ”**ekologisen tilan mittarit**”

Miten ekologisen kompensaaation suunnittelu vaikuttaa... mahdollisella hyvitysalueella selvitysalueen rajaamiseen?

- Luonnonarvoja tuotettaessa selvitysalueen rajauksen lähtökohtana maanomistajan tarpeet ja mahdollisuudet – mitkä ovat sellaisia alueita, jotka voidaan varata kompensatioon?
- Heikennystä vastaavat luonnonarvot
- Luontoselvitys täytyy tehdä koko hyvitysalueeksi kaavailulla alueella

Kuva: Päivi Salo

Miten ekologisen kompensaaation suunnittelu vaikuttaa... mahdollisella hyvitysalueella selvitettäviin luonnonarvoihin?

- Selvitetään kaikki luonnonarvot, jotka muutenkin selvitettäisiin
- Määritellään, että selvityksessä on arvioitava luonnonarvojen lähtötila luontotyyppien ekologisen tilan mittarien avulla (lajit tapauskohtaisesti)
- Luontoselvityksessä annettavat **suositukset** voivat sisältää ehdotuksia luonnonarvojen tilan parantamiseksi
 - ✓ ei sisällä yksityiskohtaista hyvittävien toimenpiteiden kuvailua

Kuva: Päivi Salo

Muistetaan myös nämä:

Riittävän tarjouspyynnön ydinkysymykset

1. Miten laajalla alueella luontoselvitys tehdään?
2. Mitä luonnonarvoja selvitetään?
- 3. Mikä on oikea ajankohta näiden luonnonarvojen selvittämiseen?**
- 4. Millä perusteilla selvityksen tekijä valitaan?**

- Etenkin lajit parhaiten havainnoitavissa tiettynä ajankohtana
- Tekijän valinnassa **pätevyys**
 - ✓ koulutus, kokemus ja referenssit
 - ✓ sertifikaatti (pätevyysvaatimukset)
 - ✓ työsuunnitelma
 - ✓ hinta ei saa olla ainoa kriteeri

Yhteenveto

Ekologisen kompensaaation suunnittelu vaikuttaa luontoselvityksen tarjouspyynnössä etenkin:

- selvitysalueen rajaukseen
 - ✓ Heikennettävä alue: vaikutukset
 - ✓ Luonnonarvojen tuottaminen: mahdollisuudet, vastaavuus
- luonnonarvojen tilan kuvailuun
 - ✓ Edellytettävä ekologisen tilan mittareiden soveltamista

Luonnonarvojen yleisselvitys

Tavoite: luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeimmät kohteet ovat selvillä jo ennen suunnittelun aloittamista.

Ennakoiva lähestymistapa ja taustatietojen merkitys

- ✓ maakunnalliset lumo-selvitykset
- ✓ luonnonarvojen yleisselvitykset kunnissa

Lievennyshierarkian toteuttaminen:
välttäminen > lieventäminen > kompensatio

Kuva: Päivi Salo

Lopuksi

- Luontoselvitysopas päivitetään syksyllä 2023
- Lisätään ohjeistusta ekologiseen kompensatioon liittyen, mutta kattava ohjeistus mm. ekologisen tilan mittareiden soveltamisesta julkaistaan muualla
- Hankkeen verkkosivu: syke.fi/hankkeet/luopas

Kuva: Katariina Mäkelä

Kiitos mielenkiinnosta!

palvi.salo@syke.fi

**Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute**